

Gegants i capgrossos

Cervelló

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: C./Major, 146-148
Emplaçament Al bell mig del nucli urbà. Un parell es troben exposats a la biblioteca municipal de Cervelló

Coordenades:

Latitud: 41.3960857
Longitud: 1.95886
UTM Est (X): 412964
UTM Nord (Y): 4583251

Classificació

Número de fitxa 08068 - 353
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XX - XXI
Autoria de l'element: Diversos autors
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Cervelló
Autoria de la fitxa Juana María Huélamo - Kuanum
Data de registre de la fitxa: dc., 22/05/2024 - 08:30

Descripció

Els gegants són els següents:

1. Nom: Gegantó de Cervelló: El Guerau VI. (Figura gegantona nova).

- Mides: 1,80 m d'alçada.
- Any de Construcció: 2018.
- Constructor: Taller Sarandaca.
- Entitat: Colla Gegants de Cervelló.
- Data d'estrena:
- Descripció: En Guerau VI representa el fill de Guillem i de l'Elvira d'Artusela, barons de Cervelló. La imatge és la d'un cavaller català del llinatge dels Cervelló. Va morir molt jove a Mallorca, l'any 1230, víctima de la pesta.

2. Nom: Gegantona Lola la Florista (figura gegantona nova, privada)

- Mides: 2,60 m d'alçada
- Any de Construcció: 2023
- Constructor: Taller Aglà de Girona.
- Entitat: Gegantera i Grallers de Cervelló.
- Data d'estrena: 3 de desembre de 2023.
- Descripció: La gegantona Lola representa a una florista del poble.

3 i 4. Nom: Hug i Eliarda. Gegants de l'Esplai el Raconet.

- Mides: 2,80 m d'alçada (Hug i Eliarda), 1,70 (Quixot)
- Any de Construcció: 1978-1979.
- Constructor: Francesc Pascual.
- Entitat: Esplai el Raconet de Cervelló.
- Data d'estrena: 1979.
- Descripció: L'any 1978 en Francesc Pasqual conjuntament amb altres persones, construeixen els primers gegants del poble. Primer l'Eliarda, filla d'Ènec Bonfill, una geganta de planta quadrada, a la qual se li buscava un marit, n'Hug de Gurb. Aquest passa a anomenar-se Hug de Cervelló. Van casar-se l'any 1983, fent una festa on, per primera vegada, la gent de Cervelló sortia en massa per celebrar un acte cultural. L'any 1984 va néixer en Quixot, fill de n'Hug i de n'Eliarda, també de planta quadrada. N'Hug i n'Eliarda es conserven encara intactes sota custòdia de l'Esplai el Raconet.

5 i 6. Noms: Cento i Rosita.

- Mides: 3,58 m d'alçada (Cento) i 3,55 m d'alçada (Rosita)
- Any de Construcció: 2026
- Constructor: Taller Sarandaca de Granollers
- Entitat: Gegantera i Grallers de Cervelló
- Descripció: Cento és el representant de la feina dels vidriers al poble. Rosita representa una gran puntaire del poble, que sempre seia sota el portal de casa seva i de vegades ensenyava a les noies del poble a fer punta de coixí.

7 i 8. Nom: Guillem i Elvira.

- Mides: 3,80 m d'alçada (Guillem) i 3,70 m (Elvira)
- Any de Construcció: 1998
- Constructor: Jordi Grau de Terrassa
- Entitat: Colla Gegantera de Cervelló

- Data d'estrena: 1998 i 2008, respectivament.
- Descripció: : Aquests gegants representen la baronia de Cervelló , a través de dues figures històriques de relleu a Cervelló: Guillem I, fill de Guerau Alemany V de Cervelló, i des de l'any 1197, baró de Cervelló, i la seva esposa, Elvira d'Artusela. Tots dos van tenir a Guerau VI de Cervelló, també avui gegant de Cervelló.

Pel que fa als **capgrossos**, actualment n'hi ha quatre, sense nom, tot i que la gent els coneix com: "la vella", o "l'avi" o "el nen" o "la nena".

Observacions:

Textos de: Montse Doña, Jan Fernández, Geganters de Cervelló, Daniel Porta, Martí Sentís, Jan Fernández, Xavier Navarro i Adrià Pascual (textos i correccions).

Història

Els gegants són figures d'imatgeria festiva de grans dimensions que solen representar reis, nobles o personatges amb indumentària tradicional. Juntament amb els capgrossos, constitueixen un element molt destacat de les festes majors en moltes localitats dels Països Catalans, sovint simbolitzant els antics benefactors de la comunitat. Les desfilades de gegants i capgrossos s'organitzen en comparses formades per colles geganteres, una estructura que té els seus orígens en el Seguici Popular del Corpus Christi.

La tradició dels gegants als Països Catalans està documentada des de 1424 a Barcelona, relacionada amb la processó del Corpus, on apareixien figures com David, Goliat i Sant Cristòfol. Aquesta tradició es va expandir ràpidament a València i Mallorca, i la figura femenina, la geganta, va aparèixer al segle XVI.

A partir del segle XVII a València i del segle XIX a Catalunya, es van incorporar els capgrossos, coneguts com a cabets al País Valencià. Al segle XIX, la tradició dels gegants va transcendir la festa del Corpus, integrant-se en les festes majors i de carnaval. Durant el segle XIX, els gegants es van convertir en una expressió d'identitat local per a molts pobles i ciutats. L'any 1902, el primer «Concurs de gegants nanos i monstros típic» organitzat per l'Ajuntament de Barcelona va revitalitzar la tradició, dotant-la d'una nova força simbòlica que superava els límits territorials.

Al segle XX, molts gegants que van sobreviure a la guerra civil van adoptar la identitat dels Reis Catòlics, i la represa del Corpus sota el nacioncatolicisme va propiciar la creació de nous gegants per a les processons parroquials. Amb l'arribada de la democràcia, moltes poblacions van recuperar els gegants com a elements d'identitat local i festiva. Es van restaurar figures oblidades i es va tornar a donar vida festiva als carrers. Aquest retrobament amb els gegants va marcar una nova època en el món geganter, esdevenint un fenomen associatiu important. (Costa, 2008: 5).

Els capgrossos provenen d'antigues tradicions de màscares i caps burlescos que es van afegir al seguici de Corpus Christi fent pas als gegants s. XVI. Com a caps grans s'integren a finals del s. XVIII i principis del XIX representant personatges populars i anònims.

La idea original de la creació dels gegants vells va anar a càrrec de Mossèn Xavier Ribas i l'alcalde Josep Lluís Morant. La música del seu ball és una composició del músic cervelloní Antonio Villar que la va escriure també l'any 1998. La coreografia actual és d'Àlex Garcia (2022)

A partir de l'any 1955 el nou rector, Francesc Tena, va revitalitzar el grup de joves del Patronat Parroquial. Hi va haver més activitats creant grups com el de sardanes i el ball de bastons. En Damià Pascual va consolidar els bastoners i, amb els diners recaptats, va decidir llogar quatre capgrossos a la botiga "El

Ingenio” de Barcelona, després en van comprar vuit fins a completar la colla dels capgrossos. L’Antonio Villar o bé Enric Bernet els feien ballar al so del Ball de Nans Nous de la Patum de Berga.

Els grups de folklore popular van animar les festes del poble, primer la del Corpus i després la Festa Major i d’altres, recaptant algun cèntim.

Els capgrossos es guardaven al Patronat parroquial, però quan aquest va anar tancant, van caure en desús a causa de la deixadesa de les activitats populars i es van acabar perdent (c. 1967).

A la fi del franquisme, amb els canvis polítics, s’anava refent la consciència nacional. Això va involucrar recuperar la memòria sobre les tradicions que s’havien perdut i es va recobrar l’espai públic.

A partir de 1977 en Francesc Pasqual va fer uns senzills capgrossos i uns gegants per a reivindicar de nou les activitats populars a través dels diversos grups d’esplai del moment.

Des de 1998 Cervelló va tenir uns nous gegants i uns nous capgrossos comprats al País Valencià per desconexença, que formen part de la imatgeria de la colla de geganers.

El Grup de Recerca de Cervelló va aconseguir tres capgrossos, del mateix model dels que havia tingut Cervelló, just abans que la botiga "El Ingenio" tanqués definitivament, a fi de treure de l'oblit i preservar-ne el record d'aquesta imatgeria i els que van ser els seus portadors, fa més de seixanta anys i amb la voluntat de recuperar l'antic ball que els acompanyava.

Bibliografia

COSTA, Roger (2008) "Quin és l'origen de la tradició gegantera a Catalunya?". *Sàpiens*. Barcelona: Abacus, núm. 70, agost 2008, p. 5.

Enllaços d'interès:

[Gencat Cat: Mapa Geganter de Catalunya.](#)

